

Socialistický svaz mládeže v období urychlení společenského rozvoje

2. října letošního roku byl v pražském Paláci kultury zahájen IV. sjezd SSM. K jednání nejvyššího svazáckého orgánu přistoupily Socialistický svaz mládeže a jeho Pionýrská organizace s vědomím, že v pětiletém uplynulém od III. sjezdu SSM vykonaly kus dobré a poctivé práce. Jejich výsledky dokazují, že naše jednotná dětská a mládežnická organizace usilovala o to, aby Komunistické straně Československa byla platným spolubojovníkem; že neméně odpovědně chce dostát poslání, jehož se jí dostalo na XVII. sjezdu KSČ — být i nadále uznávaným představitelem mladé generace, věrným pomocníkem strany.

Bilancování uplynulého období v základních organizacích SSM a pionýrských skupinách i na úrovni jednotlivých okresů a krajů potvrdilo, že se Svazu mládeže a jeho Pionýrské organizaci podařilo za účinné podpory stranických orgánů a organizací, za péče socialistického státu a spolupráce s organizacemi sdruženými v Národní frontě přispívat především k výchově mladých lidí, k prohlubování jejich vědomí spoluodpovědnosti za rozkvět naší socialistické vlasti, k rozvoji pracovní, studijní, veřejně prospěšné aktivity chlapců a děvčat, k upevňování jejich upřímného vztahu přátelství k mládeži zemí socialistického společenství a solidarity s pokrokovými vrstevníky celé planety.

Svým způsobem výmluvná je i skutečnost, že dále rostla členská základna jednotné dětské a mládežnické organizace na současných téměř 3,43 miliónu členů. Rovněž se upevnilo postavení SSM a PO SSM jak mezi mladými lidmi, tak v celé společnosti, rozšířila se jeho spolupráce s bratrskými organizacemi dětí a mládeže v socialistických zemích, stoupla jeho autorita v mezinárodním mládežnickém, dětském a studentském hnutí.

Přes celkově dobré výsledky, kterých Svaz mládeže dosáhl od svého III. sjezdu, nelze nevidět nedostatky, které jeho činnost doprovázejí, či zapomínat na to, co se mu ještě nedaří tak, jak by chtěl. Tajemstvím není to, že jeho vliv na chlapce a děvčata není dosud všude takový, jak by mohl být a jak by bylo třeba. Nemálo mladých dělníků a zemědělců je stále mimo řady SSM, na druhé straně jsou tací, kteří jsou členy organizace pouze formálně, nepodílejí se na její práci. Problémem je i určitá jednostrannost v zaměření činnosti některých základních článků Svazu mládeže, uplatňování již nepřitažlivých forem aktivity, či nahrazování živé práce s lidmi a jejich získávání pro společnou věc socialismu administrativním od zeleného stolu.

Na základě věcného a kritického hodnocení situace, v níž se naše jednotná

organizace nacházela před svým IV. sjezdem, kladou orgány svazu v současném období důraz na větší samostatnost a všestrannost života základních organizací SSM a pionýrských skupin. Akcent je položen především na šíři a hloubku působení mezi mladým pokolením, na diferencovaný přístup k jednotlivým věkovým a sociálním skupinám dětí a mládeže, na srozumitelný a mladé generaci blízký styl a metody práce SSM a PO SSM. Současně hledáme východiska k dalšímu zkvalitňování činnosti organizační struktury našeho mládežnického hnutí, která by v období po IV. sjezdu ještě pružněji reagovala na potřeby a zájmy chlapců a děvčat, vytvářela jim mnohem širší prostor k využívání volného času, k bohatému kulturnímu, sportovnímu a společenskému vyžití a tím podněcovala jejich skutečný zájem o veřejné dění, o pionýrskou a svazáckou práci, o aktivní podíl na celkovém rozvoji socialistické společnosti. Pozornost zaměřujeme zároveň na nacházení nových přístupů k řešení každodenních úkolů pracovišť, škol i míst bydliště, na podněcování široké a uvědomělé účasti našich členů a dalších mladých lidí na praktické realizaci strategie urychlení hospodářského a sociálního rozvoje naší vlasti v letech 8. pětiletky. Smyslem tohoto snažení však není pouze co nejvýraznější ekonomický přínos mládežnické aktivity, ale i to, aby se co nejvíce chlapcům a dívkám staly trvalou samozřejmostí vlastnosti dobrého a odpovědného hospodáře, který prosazuje do praxe výsledky vědy a techniky, tvořivě a iniciativně přistupuje k životu, k dění na pracovišti, ve škole i v místě bydliště.

Rovněž při osvojování si správné orientace mladé generace v současném vývoji ve světě nám nejde jen o slovní, ale především o faktické projevyování třídního uvědomění, tedy o zcela konkrétní podoby přátelství našich mladých lidí s mládeží Sovětského svazu a dalších socialistických zemí, o rozvíjení přímých kontaktů mezi základními organizacemi v těch podnicích, vědeckovýzkumných pracovištích, školách atd., které se podílejí na realizaci programu vědeckotechnického rozvoje členských zemí RVHP do roku 2000. Stranou naší pozornosti nezůstávají ani otázky aktivní účasti našich chlapců a děvčat na boji pokrokových sil světa za mír a společenský pokrok.

Toto úsilí o větší všestrannost činnosti a zároveň o dynamičnost stylu a metod svazácké práce charakterizuje předsjezdovou aktivitu Socialistického svazu mládeže a jeho Pionýrské organizace. Otevřeně je však zapotřebí zdůraznit, že tomuto úsilí se daří především tam, kde SSM a PO SSM postupují společně s ostatními výchovnými činiteli, kde úzce spolupracují s dalšími organizacemi sdruženými v Národní frontě.

Plně to platí i o spolupráci jednotné dětské a mládežnické organizace se socialistickou školou jako rozhodujícím článkem československé výchovně vzdělávací soustavy. Za svůj trvalý úkol považujeme aktivně jí pomáhat vlastními formami a metodami, odpovídajícími poslání SSM a jeho Pionýrské organizace jako dobrovolné společenské organizace. Prostřednictvím všestranné zájmové, ideově motivované činnosti, odpovídající věku dětí a mládeže, usilujeme v co nejširší míře přispívat ke zkvalitňování výchovně vzdělávacího procesu, účinně se podílet na odborné a politické přípravě žáků a studentů, iniciativně postupovat proti všem negativním jevům, které se vyskytují mezi mládeží připravující se na své budoucí povolání.

Zkušenosti získané v uplynulém období potvrzují, že celkově dobrých výsledků dosahují dnes ty organizace, které ve své činnosti vsadily na všestrannost a svou aktivitu neomezují pouze na půdu školy či učňovského zařízení, ale vyvíjejí ji v neztenčené míře také v místě bydliště, v domovech mládeže a kolejích za široké a všestranné pomoci školských a dalších orgánů. Ocenění v tomto směru si zaslouží spolupráce svazáckých organizací s vedením středních škol a středních odborných učilišť, jejíž výsledkem je mimo jiné i celkově lepší studijní průměr žáků, dělná studijní i společenská atmosféra — dobré vzájemné vztahy mezi chlapci a děvčaty ve vyučovacím procesu i mimo něj.

Uvědomujeme si však, že i přes celkově dobré výsledky dosahované v práci organizací na všech typech škol neodvádějí Svaz mládeže a jeho Pionýrská organizace vše, co by mohly vzhledem ke svým celkovým možnostem, kádrovým a organizačním předpokladům. Tak např. SSM nedostatečně pomáhá chlapcům a děvčatům ve chvílích, kdy se potýkají s problémy přechodu do nových, náročnějších podmínek střední školy či učiliště. Nedostatečný je v mnohých případech diferencovaný přístup k mladým lidem jak podle věku, tak jejich zájmů. V souladu se závěry III. sjezdu proto ústřední výbor SSM věnuje těmto otázkám soustavnou pozornost. Za jedno ze stěžejních východisek považuje „projekt“ RADIM — ucelený komplex námětů pro činnost organizací SSM sdružujících mládež ve věku 14—16 let. Jeho celostátním rozšířením počínaje nadcházejícím školním rokem 1987/1988 chce svaz mládeže dosáhnout kvalitativního posunu především v práci základních článků SSM v prvním a druhém ročníku, tedy tam, kde chlapci a děvčata dokončují povinnou školní docházku. Při praktickém naplňování „projektu“ RADIM se v žádném případě neobejdeme bez pomoci pedagogů a výchovných pracovníků — tisíců obětavých a zkušených lidí, bez nichž si dnes nelze představit svazáckou a pionýrskou práci všude tam, kde se mladí připravují na svůj život a práci.

Získané zkušenosti rovněž potvrzují, že v nadcházejícím období bude nutno více přizpůsobovat činnost na středních školách a středních odborných učilištích podmínkám výchovných zařízení. Je zapotřebí více sladit formy a metody působení ve škole, na pracovišti a ve svazácké organizaci, pravidelně spolupracovat s úseky mimoškolní výchovy. Daleko rozhodněji musíme být v boji proti takovým jevům, jako jsou vandalismus, záškoláctví, toxikomanie a další, které jsou neslučitelné se životním stylem dnešního mladého člověka. Zvláště aktuální je to v podmínkách domovů mládeže.

Na druhé straně nedostatky důrazu v zápasu s lhostejností, průměrností, malá adresnost a slabá kritika ze strany svazáckých organizací vedou mnohde k tomu, že stále existuje hodně žáků a studentů, kteří se spokojí s průměrem, nevyužívají možnosti k získání co nejhlubších znalostí, ke kvalitní odborné i politické přípravě. Mnohé svazácké výbory nejednou přeceňují organizátorské otázky místo toho, aby systematicky rozvíjely vnitrosvazový život, byly v čele úsilí o jeho nejrozmanitější podoby přitažlivé mladým lidem.

O těchto a mnoha dalších nedostacích ve své práci svaz mládeže ví a nezastírá je. Stále širší poznávací i organizátorskou činností se je snaží překonat a povýšit práci svazáckých organizací a pionýrských skupin na kvalitativně vyšší stupeň. Je to nesnadný úkol, z hlediska potřeb příštích dnů je však nanej-

vých aktuální a naléhavý. K jeho zvládnutí je zapotřebí v úzké součinnosti ústředních školských orgánů a svazu mládeže vytvářet co nejlepší podmínky k aktivní účasti základních článků SSM na řízení škol, společnými silami stavět hráz formalismu ve svazácké a pionýrské práci na školách a v učilištích, odstraňovat z ní prvky „školometství“, přeorganizovanosti a v nejednom případě i poručníkování ze strany pedagogů a výchovných pracovníků. Nelze totiž nevidět, že vedle mistrů, pedagogů a vychovatelů, kteří mají upřímný vztah k mládežnické organizaci, jsou i tací, kteří necitlivými zásahy berou žákům přirozený elán a chuť do práce v SSM a jeho Pionýrské organizaci.

Do budoucna se nelze obejít ani bez větší důvěry a pochopení pro hledání nových, netradičních přístupů k rozvoji svazácké a pionýrské činnosti v podmínkách škol, učilišť, domovů mládeže atd. Objektivně si je totiž vyžaduje doba, v níž mladí lidé žijí, pracují, učí se, dělají si plány na zítřka i pozítří... Společným úsilím je zapotřebí dosáhnout toho, aby chlapci a děvčata cítili, že ve své základní organizaci mají svého mluvčího a partnera školských orgánů; že svazácká organizace či pionýrská skupina patří mladým lidem, kteří svou aktivitou rozhodují o tom, zda se jim bude v organizaci líbit, jakou má a bude mít autoritu mezi vrstevníky i v očích veřejnosti.

Je na místě znovu připomenout, že ani v tomto směru se naše jednotná organizace dětí a mládeže bez pomoci pedagogů a výchovných pracovníků nehne z místa. Nejvíce očekáváme od třídních učitelů, vedoucích učitelů ročníků a studijních skupin, kteří mohou nejlépe přímo pomáhat v práci svazáckých skupin a základních organizací či oddílů a pionýrských skupin.

Zázemí, které mají SSM a jeho Pionýrská organizace v pracovnících školství, nejlépe dokumentuje fakt, že činnost PO SSM v současném období pomáhá zajišťovat téměř 32 500 pedagogů. Patří jim za to náš upřímný a hluboký dík! Na druhé straně jsou však značné rezervy v působení téměř osmi tisíc mladých pedagogů a výchovných pracovníků — členů SSM. Je to však do jisté míry důsledek toho, že svazácké orgány na jednotlivých úrovních — ústředním výborem počínaje a celoškolskými, resp. celoučilištními výbory konče — s nimi téměř nepracují, nepravidelně je informují o hlavních úkolech svazu mládeže, v nedostatečné míře je získávají pro skutečně aktivní, neformální pomoc základním organizacím SSM a jejich funkcionářskému aktivu.

Anebo řečeno i jinak — dětská a mládežnická organizace momentálně chtějí toho od mladých učitelů víc, než jim jsou schopny dát. Jednou z možností, jak dosáhnout v tomto směru pozitivního obratu, je vytváření klubů mladých pedagogů při okresních, městských či místních výborech SSM, které by umožňovaly výměnu zkušeností, společné kulturní využití, zábavu i případné nalezení životního partnera... Daleko větší pozornost v příštím období musí svaz mládeže věnovat i práci svých základních článků na fakultách připravujících učitele. O dosavadní malé účinnosti jejich výchovného vlivu svědčí to, že ze všech absolventů vysokých škol právě absolventi pedagogických fakult opouštějí řady členů SSM nejrychleji.

Úkoly, které v souvislosti se IV. sjezdem SSM stojí před naší jednotnou dětskou a mládežnickou organizací, jsou nemalé a nelehké. Jejich důsledné plnění v podmínkách pionýrských skupin a svazáckých organizací na základních

a středních školách a v učňovských zařízeních i na vysokých školách si vyžádá značné úsilí všech pionýrských pracovníků, členů a funkcionářů SSM i hlubší — podtrhuji — součinnost s nejbližšími spolupracovníky naší jednotné organizace, s pedagogy a výchovnými pracovníky. Na jejich společném, v organické jednotě spojeném úsilí bude ve značné míře záležet další postup vpřed při výchově nových, socialismu oddaných pokolení.

JAROSLAV JENERÁL